

Heraldisch (gewoonte)recht in de 21e eeuw.

De zeven pijlers van de heraldiek van niet-adellijke families

versie 01-06-2017

Preambule

1. Een volledig wapen bestaat uit een schild met een veld dat al dan niet is voorzien van een schildverdeling en waarin heraut- en/of gewone stukken zijn opgenomen, alsmede uit een helm, helmteken, wrong en helmkleed, en al dan niet voorzien van een wapenspreuk.
2. De heraldiek kent de metalen goud en zilver, de kleuren blauw, groen, rood en zwart, de pelswerken hermelijn en vair, alsmede enkele kleuren die worden toegepast voor het afbeelden van stukken van natuurlijke kleur, zoals bruin, vlees- of zalmkleur, purper en oranje.
3. Conform het vigerende personen- en familierecht wordt ook in de heraldiek geen onderscheid gemaakt tussen wettige, wettig erkende en geadopteerde kinderen (wiens familienaam men draagt, wiens wapen men voert).
4. De heraldiek wordt niet gebruikt voor het ondersteunen van onbewezen pretenties ten aanzien van ouderdom (bijvoorbeeld middeleeuwse afstamming), status (bijvoorbeeld adeldom of patricische of anderszins aanzienlijke afstamming) of bloedverwantschap.

Zeven pijlers

1. Iedereen heeft het recht een wapen te voeren en kan een nieuw wapen aannemen.
2. Men voert niet het wapen van een adellijke familie of een publiekrechtelijke rechtspersoon of een breuk daarvan. Men neemt in zijn wapen ook geen adellijke distinctieven op, zoals rangkronen, banieren of schildhouders.
3. Men voert een wapen dat eerder door iemand anders is aangenomen of gevoerd, rechtens alleen op grond van afstamming, naamsovereenkomst en vererving.
4. Heeft men het recht een bestaand wapen te voeren, dan is men daartoe niet verplicht. Men kan dit wapen breken, een nieuw wapen aannemen en in combinatie daarmee uit het bestaande wapen citeren (zie ook pijler 6), of een nieuw wapen aannemen.
5. Men neemt geen wapen aan dat een zodanige gelijkenis vertoont met een eerder door iemand anders aangenomen of gevoerd wapen, dat het aangenomen wapen ten onrechte als een breuk daarvan (lees ook: een teken van verwantschap) kan worden beschouwd.
6. Men citeert uit een ander wapen als men wil verwijzen naar de speciale relatie of verbondenheid met de natuurlijke of rechtspersoon uit wiens wapen wordt geciteerd. In het geval van een natuurlijke persoon kan het bijvoorbeeld gaan om het wapen van een stief- of pleegouder; een voormoeder die een belangrijke rol in de familiegeschiedenis speelde; of een weldoen(st)er. In het geval van een rechtspersoon gaat het doorgaans om het wapen van een provincie, gemeente of waterschap.

7. Men kan de familiewapens van zijn vader en moeder combineren, indien
 - a. men een samengestelde geslachtsnaam (moedersnaam voor vadersnaam) draagt die bij Koninklijk Besluit is vastgesteld,
 - b. de familienaam van de moeder in de tak van haar grootvader aan vaderszijde, naar redelijkerwijs mag worden aangenomen, langs mannelijke lijn zal uitsterven, of
 - c. men in overeenstemming met de wet de naam van zijn moeder draagt.

Aanhangsel

Bij het ontwerpen van een nieuw wapen gelden ten aanzien van de compositie de volgende basisprincipes.

1. Geen metaal op metaal, geen kleur op kleur (kleurregel).
2. Geen stukken toepassen die vroeger in de regel bastaardij aanduiden (lees: linker schuinstreep).
3. In de gevallen, genoemd onder a en b van pijler 7, wapens combineren met behulp van een schildverdeling (delingen, vierendingen, doorsnijdingen); vaderswapen (stamwapen) heeft voorrang boven moederswapen.
4. In het geval genoemd onder c van pijler 7 vaderswapen desgewenst opnemen in een hartschild.
5. Schildverdelingen alleen toepassen voor het combineren van wapens.
6. Breuken alleen om heraldisch onderscheid te maken tussen broers of tussen verschillende takken van een familie.
7. Breken van wapens geschiedt bij voorkeur door het
 - a. veranderen van het helmteken,
 - b. toevoegen van een barensteel, schildzoom, omboordsel, vrijkwartier of schildhoek,
 - c. (anders) beladen van een barensteel of herautstuk,
 - d. veranderen van de belijning van een herautstuk, en/of
 - e. omdraaien of veranderen van metalen en/of kleuren.

Algemene literatuur (selectie)

1. J.A. de Boo, *Familiewapens. Kentekens van verwantschap* ('s-Gravenhage 2008).
2. J.A. de Boo, *Heraldiek* (Bussum 1973).
3. A.C. Fox-Davies, *A complete guide to heraldry* (New York 2007).
4. H.K. Nagtegaal, *Heraldisch vademecum* ('s-Gravenhage 2003).
5. Otfried Neubecker, *Heraldiek. Bronnen, symbolen en betekenis* (Amsterdam-Brussel 1976).
6. C. Pama, *Heraldiek, Geschiedenis der familiewapens van de middeleeuwen tot heden* (Utrecht-Antwerpen 1958).
7. C. Pama, *Heraldiek en genealogie. Een encyclopedisch vademecum* (Utrecht-Antwerpen 1969).
8. C. Pama, *Rietstap's handboek der Wapenkunde* (5e druk, Leiden 1987).
9. M. Pastoureau, *Heraldry. Its origins and meaning* (Londen 1997).
10. J.B. Rietstap, *Handboek der wapenkunde enz.* (Gouda 1857).
11. H. Rottier en M. van de Cruys, *Heraldiek, Wapens kennen en herkennen* (Leuven 2004).
12. Carl-Alexander von Volborth, *Heraldiek* (Amsterdam/Dieren 1985).
Oorspronkelijke titel: *Heraldry, Customs, Rules and Styles* (Dorset 1981).